

Geduldig samenleven Mattheüs 13.24-30

Rev Dr Jos M. Strengholt

Arnhem-Nijmegen 2017

Als die vluchtelingen toch niet in ons land zouden zijn, zou ons land zoveel beter zijn. Met hun stem voor de verkiezingen hebben veel mensen in Engeland, Nederland en de Verenigde Staten ingestemd met deze gedachte. We moeten af van 'slechte' mensen. En natuurlijk zijn mensen die niet zijn zoals wij slecht, nietwaar?

Als John of Mary toch geen lid van onze kerk zou zijn, zouden onze bijeenkomsten zoveel prettiger zijn. Zou het niet geweldig zijn om een kerk te hebben die alleen uit werkelijk aardige en goede mensen bestaat? Eén rotte appel kan de hele mand bederven.

Jezus reageerde op zulke gedachten met de gelijkenis van de goede tarwe en het slechte onkruid, die beide op hetzelfde stuk land groeien. Hoe moeten wij omgaan met slechte mensen of met het kwaad in ons midden?

1. Een gelijkenis uit de landbouw

De gelijkenis die wij hebben gelezen, is een van de vele gelijkenissen waarin onze Heere Jezus Christus beelden uit de landbouw gebruikt. Iedereen in Israël zou dit hebben begrepen, want bijna alle mensen, zelfs degenen die in steden woonden, hadden een eigen stuk land.

Onkruid was een van de plagen waartegen alle boeren moesten strijden. Het onkruid waarover Jezus sprak, was wat in het Latijn *Lolium temulentum* wordt genoemd, ook bekend als dolik, giftige dolik, dolikgras of wilde raaigras. Denk nu niet dat ik al deze namen kende. Voor mij lijkt al het onkruid op gras. Ik heb dit moeten opzoeken...

Maar de boeren in Israël kenden het verschil. Wanneer de planten volgroeid waren, was het niet zo moeilijk om dolik van tarwe te onderscheiden. In het begin van de groei was dat echter heel moeilijk. Aanvankelijk groeien ze samen op, en tegen de tijd dat duidelijk wordt wat de giftige dolik is en wat de gewenste tarwe, zijn de wortels van de planten zo met elkaar verweven dat het onmogelijk is de dolik uit te trekken zonder ook de tarwe te vernietigen.

Het beeld van iemand die opzettelijk dolik in het veld van een ander zaait, is beslist geen verzinsel. Dit gebeurde daadwerkelijk soms. In het Romeinse Rijk kwam deze misdaad kennelijk zo vaak voor dat zij officieel bij wet werd verboden en er een straf voor werd vastgesteld.

De slaven van de landeigenaar vroegen hem of zij de dolik moesten uittrekken. Dat is nu niet bepaald een realistische vraag, want zij wisten dat dit niet zou gebeuren en dat het een slecht idee was.

Maar juist om Zijn boodschap duidelijk te maken, gebruikt Jezus deze onrealistische vraag. Het zette de luisteraars aan het denken.

Zij wisten allemaal wat de normale werkwijze was. Pas bij de oogst werd de tarwe van de dolik gescheiden. De sikkel ging door het graan en daarna werden de stengels van de dolik eruit gehaald en verbrand.

Daarom was het idee in Jezus' verhaal dat de slaven de slechte planten vóór de oogst zouden uittrekken, heel vreemd. Geen wonder dat de discipelen de bedoeling van het verhaal niet begrepen en dat Jezus het moest uitleggen.

Misschien stellen die slaven in het verhaal, met hun verlangen om de slechte planten uit te trekken, de discipelen voor, of zelfs ons. Wie van ons heeft zich nooit afgevraagd waarom God toestaat dat het kwaad groeit en gedijt? Wie van ons heeft nooit de zaken in eigen hand willen nemen en het kwaad uit ons midden willen uitroeien?

Maar de eigenaar houdt de slaven tegen. Niet wij, maar de maaiers – Jezus zegt, de engelen – zullen uiteindelijk het kwaad uitroeien.

De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden, en zij zullen uit Zijn Koninkrijk verzamelen alle struikelblokken, en hen die de wetteloosheid doen, en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal gejammer zijn en tandengeknars. Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon, in het Koninkrijk van hun Vader. Wie oren heeft om te horen, laat hij horen. (Mattheüs 13.41-43)

Het zijn de engelen – niet menselijke wezens – die de bevoegdheid hebben om het onkruid, de dolik, uit de tarwe te trekken.

En dit is voor ons zo moeilijk te aanvaarden. Waarom laat God het kwaad bestaan? Waarom kunnen wij niet proberen van de kerk alleen een plaats voor volmaakte mensen te maken? Waarom zouden onze regeringen niet als een soort zedenpolitie kunnen optreden en alles bestrijden wat moreel verkeerd is?

Het meest voor de hand liggende antwoord lijkt mij dat wij ons zo gemakkelijk kunnen vergissen wanneer wij bepalen wie gelijk heeft en wie ongelijk. Wij hebben goed uitgewerkte ideeën over wie erbij hoort en wie er niet bij hoort – in dit land, in onze buurten, in onze kerken, in onze gevangenissen. Wij weten wie het leven verdient en wie de dood verdient.

Wij weten wie het onkruid is dat moet worden uitgetrokken en in het vuur van ons oordeel moet worden geworpen.

Met andere woorden, wij weten waar onze grenzen liggen. En wie die mag overschrijden. Tenminste, dat denken wij te weten.

Wij kunnen geloven dat wij de wereld en God een grote dienst bewijzen wanneer wij onder elkaar bepalen wie erbij mag horen en wie niet, wanneer wij bepalen wat het onkruid en wat de tarwe is.

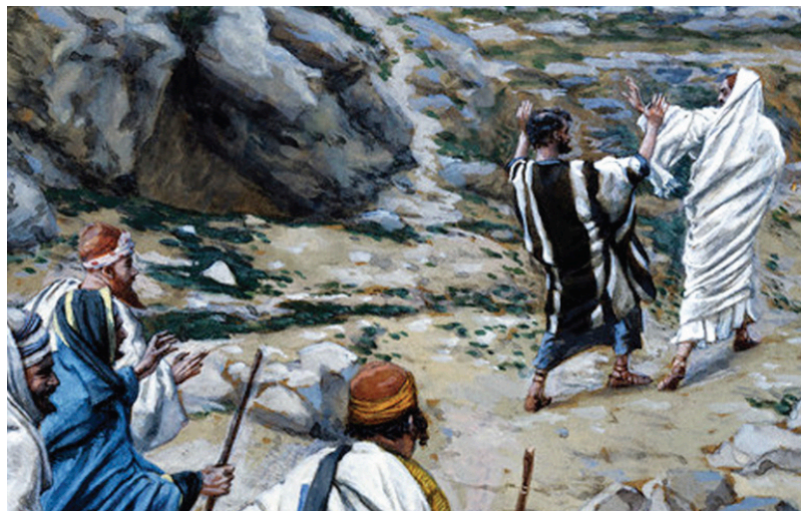
Maar iemand kan goed lijken en in werkelijkheid slecht zijn; en een ander kan slecht lijken en toch goed zijn. Wij zijn veel te snel geneigd mensen in te delen en het etiket goed of slecht op hen te plakken zonder alle feiten te kennen.

God kent de harten van mensen. Dolik en tarwe kunnen zo sterk op elkaar lijken dat wij ons oordeel over anderen werkelijk moeten opschorten... God zal op een dag oordelen.

2. Geduld

Deze gelijkenis leert ons dus geduldig te zijn. Ja, wij kunnen ervan overtuigd zijn dat wij weten wie of wat verkeerd is en wie uit onze gemeenschap moet worden verwijderd. Maar God wil dat de planten, goede en slechte, samen opgroeien.

De gelijkenis wekt wel de indruk dat de wereld uit twee soorten mensen bestaat – goede en slechte. Maar ik denk dat deze tweedeling oppervlakkig is, en ik zal u vertellen waarom.

Laat mij Mattheüs 13.41 nogmaals herhalen. ‘De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden, en zij zullen uit Zijn Koninkrijk verzamelen alle struikelblokken, en hen die de wetteloosheid doen, en zij zullen hen in de vurige oven werpen.’

Alle ‘struikelblokken’ zullen uiteindelijk worden aangepakt. Het Griekse woord voor ‘struikelblokken’ is *skandalon*, waarvan wij het woord ‘schandaal’ hebben. Het betekende ook ‘aanstoot’ of ‘struikelblok’. Mattheüs gebruikt dit woord, *skandalon*, verschillende keren in zijn Evangelie.

Jezus waarschuwt degenen die een struikelblok (*skandalon*) vormen voor een van de ‘kleinen’. Het zou beter voor hen zijn geweest dat een molensteen aan hun hals gehangen was en zij in de diepte van de zee waren gezonken.

Ook waarschuwt Hij ons dat, als onze hand of voet ons doet struikelen, het beter is die af te hakken en van ons te werpen en het leven verminkt binnen te gaan dan met een ongeschonden lichaam in het eeuwige vuur te worden geworpen.

Dit is natuurlijk beeldspraak, bedoeld om ons ervan bewust te maken hoe ernstig het is om mensen tot zonde te brengen. Mattheüs zegt dat alle ‘struikelblokken’ in het vuur zullen worden geworpen.

Maar weet u wanneer Jezus het woord *skandalon* nog meer gebruikte? Toen Hij tegen Petrus zei: ‘Ga weg achter Mij, satan! U bent voor Mij een struikelblok, want u bedenkt niet de dingen van God, maar die van de mensen.’

Moet die slechte man Petrus dan uit de kerk worden gezet? Ondanks deze krachtige woorden en Petrus’ herhaalde tekortkomingen geeft Jezus Petrus niet op. De dolik wordt uiteindelijk kostbare tarwe.

Misschien moeten wij de logica van de gelijkenis daarom niet al te letterlijk toepassen. In de landbouw wordt dolik geen tarwe. Maar God kan mensen veranderen. Het verhaal van Mattheüs biedt zelfs hoop voor degenen die struikelen – ja, zelfs voor degene die een struikelblok wordt genoemd!

Het oordeel moet wachten totdat de oogst komt. Dan zullen alle mensen worden geoordeeld, niet op grond van één enkele daad of een bepaalde periode van ons leven, maar op grond van ons hele leven.

Daarom moeten wij er zo voorzichtig mee zijn mensen voortijdig te oordelen. Wij moeten het oordeel aan God overlaten.

Dit betekent ook dat het idee dat wij ons uit de kerk van God moeten terugtrekken omdat zij niet volmaakt is en omdat er onvolmaakte mensen zijn, door deze gelijkenis van Jezus wordt afgewezen. Allereerst moeten wij onszelf niet uitrukken – want dat brengt schade toe. Schade aan onszelf, maar ook aan degenen die wij als slecht beschouwen. Door onze gemeenschap te verlaten, rukken wij ook degenen uit die ons nodig hebben.

Zo begreep de heilige Cyprianus deze gelijkenis in het begin van de derde eeuw, in de stad Carthago, het huidige Tunis. Hij waarschuwde de sekte van de Novatianen, die de katholieke kerk wilden verlaten om een kerk van werkelijk toegewijde christenen te vormen:

Hoewel er in de Kerk onkruid, of onreine vaten, worden aangetroffen, is dat geen reden waarom wij ons eraan zouden onttrekken. Het betaamt ons slechts te arbeiden om vaten van goud of zilver te zijn. Maar de aardewerken vaten in stukken breken, dat komt alleen de Heere toe, aan Wie ook een ijzeren roede gegeven is. Laat niemand zich toe-eigenen wat uitsluitend het werkterrein van de Zoon van God is, door te doen alsof hij de dorsvloer kan wassen, het kaf kan verwijderen en al het onkruid naar menselijk oordeel kan scheiden. (Heilige Cyprianus, ca. 200-258, Boek 3, Brief 5, aan Maximus)

De heilige Cyprianus zegt dat het hoogmoedig is te denken dat wij mensen kunnen oordelen.

3. Goed en kwaad

Dit alles mag er niet toe leiden dat wij denken dat het onderscheid tussen goed en kwaad, tussen juist en verkeerd, tussen christelijk en niet-christelijk, er niet toe doet. Het doet er zeer toe. Het probleem is dat wij zwakke mensen geen volmaakt instrument hebben om anderen te beoordelen, en zelfs als wij dat wel hadden, zou het uitroeien van het kwaad uit ons midden voorbarig zijn en ons allemaal schade berokkenen.

William Barclay, de anglicaanse priester die een zeer bruikbare reeks commentaren op de Bijbel schreef, zegt:

Er is altijd een vijandige macht in de wereld die erop uit is het goede zaad te vernietigen en daarop wacht. Onze ervaring is dat beide soorten invloed op ons leven inwerken: de invloed die het zaad van het Woord helpt bloeien en groeien, en de invloed die probeert het goede zaad te vernietigen voordat het überhaupt vrucht kan dragen. De les is dat wij voortdurend op onze hoede moeten zijn.

Er bestaat dus werkelijk kwaad. De dienaren van de eigenaar herkenden het. Jezus gaf de duivel, de boze, de schuld van het zaaien van het kwaad in deze wereld, in ons midden. Daarom moeten wij op onze hoede zijn.

Maar wij moeten in de eerste plaats op onze hoede zijn wat ons eigen leven betreft. Het oordeel komt. Het oordeel is niet overhaast, maar het komt. Menselijk gesproken lijkt de zondaar in dit

leven vaak aan de gevolgen te ontkomen, maar er komt een leven na dit leven. Het kan zijn dat, menselijk gesproken, goedheid nooit lijkt te worden beloond, maar er komt een nieuwe wereld die het evenwicht van de oude wereld zal herstellen.

En de enige Persoon Die het recht heeft om te oordelen, is God. Alleen God kan het goede en het slechte onderscheiden; God alleen ziet de hele mens en diens hele leven.

Laten wij daarom over onszelf waken; laten wij ervoor zorgen dat wij vrucht dragen, als goede tarwe. Maak u zorgen over uzelf en minder over anderen.

Conclusie

God zij dank is het oordeel niet aan ons! Wij kunnen het wieden aan de engelen overlaten en ons wijden aan de opdracht die Jezus ons heeft gegeven: het goede nieuws verkondigen van het Koninkrijk van God dat nabij is gekomen.

Zou u veranderen als andere mensen over u zouden oordelen? Ik denk het niet. Mensen in onze gemeenschap opnemen is een veel betere manier om hen naar het licht te leiden. En zelfs als mensen niet veranderen – God kent het hart en Hij is de Rechter.

Wij zouden ons minder druk moeten maken over het onkruid in ons midden en ons meer moeten richten op het dragen van vrucht als goede tarwe.

Het uitroeien van het onkruid in ons eigen leven, dáár zouden wij onze aandacht op moeten richten. Onze verantwoordelijkheid als christenen, als kinderen van het Koninkrijk, is vrucht te dragen.

Laten wij dus vrucht dragen – zoveel mogelijk. Vrucht zoals liefde, vrede en vriendelijkheid, dát is waar God naar zoekt. Vriendelijkheid, zelfs tegenover mensen die volkomen ongelijk hebben en verandering nodig hebben. Laat deze vrucht van liefde zien – zelfs aan slechte mensen, zoals God deze hele wereld liefheeft.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.